

THÁCH THỨC ĐỐI VỚI KINH TẾ THẾ GIỚI NHỮNG THÁNG CUỐI NĂM 2016

ThS. HOÀNG THỊ HOA - Đại học Thương mại

Những tháng đầu năm 2016, kinh tế thế giới vẫn chưa cho thấy sự khởi sắc thực sự, kéo theo lo ngại về triển vọng ảm đạm những tháng cuối năm và những năm tới. Nhận định của hầu hết các tổ chức kinh tế - tài chính đều cho thấy kinh tế thế giới, đặc biệt là các nền kinh tế lớn đầu tàu vẫn đang đối mặt với không ít thách thức, do nhiều nguyên nhân. Bài viết điểm qua những nét chính của tình hình kinh tế thế giới những tháng đầu năm 2016, dự báo một số thách thức những tháng cuối năm.

• Từ khóa: Kinh tế thế giới, quỹ đầu tư, lạm phát, thất nghiệp, nợ công.

Xu thế phục hồi chậm chạp

Trong 5 tháng đầu năm 2016, kinh tế thế giới tiếp tục thể hiện xu hướng phục hồi chậm chạp, không đồng đều giữa các khu vực và còn nhiều rủi ro, dễ tổn thương. Chính phủ các nước tiếp tục có những động thái cắt giảm lãi suất để hỗ trợ tăng trưởng kinh tế.

- *Khu vực châu Âu*: Trong 5 tháng đầu năm 2016, kinh tế khu vực Eurozone tiếp tục phục hồi chậm chạp. GDP quý I/2016 của khu vực tăng 0,5% so với quý IV/2015 và tăng 1,5% so với cùng kỳ năm trước. Trong báo cáo tháng 4/2016, IMF đã hạ dự báo kinh tế khu vực ở mức 1,5% và 1,6% năm 2016 và 2017 so với mức dự báo 1,7% cả 2 năm hồi tháng 1/2016 do hậu quả của khủng hoảng, tình trạng già hóa dân số... trong khi vẫn phải đối mặt với những thách thức, rất khó giải quyết triệt để như lạm phát, thất nghiệp, khủng hoảng di cư, khủng bố. Đặc biệt, những tháng đầu năm, châu Âu cũng bị giằng xé giữa câu chuyện “đi hay ở” và khủng hoảng nợ công của một số thành viên. Mối lo nước Anh ra khỏi EU vẫn còn hiện hữu, trong khi châu Âu vừa mới phải phê chuẩn khẩn cấp khoản cứu trợ 10,3 tỷ Euro cho Hy Lạp.

- *Khu vực châu Á*: Một số nền kinh tế lớn của châu Á vẫn chưa thoát khỏi khó khăn. Theo Cục Thống kê Trung Quốc, sản lượng công nghiệp tháng 4 của nước này tăng trưởng 6% so với cùng kỳ năm trước (thấp hơn mức 6,8% của tháng 3 và thấp hơn mức dự báo 6,5%). Tăng trưởng doanh số bán lẻ trong tháng 4/2016 là 10,1%, thấp hơn

so với mức dự báo là 10,5%. Kinh tế Trung Quốc được dự báo sẽ tiếp tục đối mặt áp lực tăng trưởng kinh tế chậm lại khi nợ công, nợ chính quyền địa phương ngày càng tăng cao; khủng hoảng thừa (sắt thép, nguyên vật liệu...); nợ xấu tăng mạnh (cuối tháng 3/2016 nợ xấu ngân hàng đạt hơn 213 tỷ USD, tăng 41,7% so với cùng kỳ năm trước); tỷ giá đồng NDT dự báo sẽ tiếp tục giảm khoảng 7% so với USD trong năm 2016. Tháng 4/2016, IMF cũng dự báo tăng trưởng Trung Quốc chỉ đạt 6,5% trong năm nay và 5,2% trong năm 2017. Trong khi đó, Bộ Tài chính Nhật Bản ngày 23/5 công bố số liệu cho thấy xuất khẩu tháng 4/2016 của Nhật Bản tiếp tục đà giảm của các tháng trước. Trong tháng 4/2016, kim ngạch xuất khẩu của Nhật Bản giảm 10,1% so với cùng kỳ năm ngoái, xuống còn 5.890 tỷ yen (53,6 tỉ USD) – đánh dấu tháng thứ 7 giảm liên tiếp. Cùng kỳ, kim ngạch nhập khẩu giảm 23,3% so với năm ngoái, xuống còn 5.070 tỷ yen (46,1 tỉ USD) - tháng thứ 16 giảm liên tiếp do giá trị nhập khẩu đầu thô giảm đến 51,8% và nhập khẩu khí đốt hóa lỏng giảm 44,5%.

- *Kinh tế Mỹ*: Đầu tàu kinh tế thế giới tiếp tục đà tăng trưởng khi chỉ số tiêu dùng và sản lượng công nghiệp tăng ổn định, thị trường lao động tiếp tục có những cải thiện rõ nét, tỷ lệ thất nghiệp chỉ còn 5% trong tháng 4/2016. Doanh số bán lẻ của Mỹ tháng 4/2016 tăng 1,3% so với tháng trước đó, mức tăng cao nhất kể từ tháng 3/2015 cho thấy cho thấy tiêu dùng của Mỹ đang dần hồi phục sau khi suy giảm trong quý I/2016. Trong khi đó, lạm phát trong tháng 4/2016 tăng 1,1% so với cùng kỳ

TRIỂN VỌNG KINH TẾ TOÀN CẦU (% SO VỚI NĂM TRƯỚC)

	2015	2016	2017
GDP toàn cầu	3,1	3,2	3,7
Các nước phát triển	1,9	1,9	2,0
Mỹ	2,4	2,4	2,5
Khu vực đồng Euro	1,6	1,5	1,6
Đức	1,5	1,5	1,6
Pháp	1,1	1,1	1,3
Italy	0,8	1,0	1,1
Tây Ban Nha	3,2	2,6	2,3
Nhật Bản	0,5	0,5	-0,1
Anh	2,2	1,9	2,2
Các nước đang phát triển	4,0	4,1	4,6
Các nước đang phát triển châu Á	6,6	6,4	6,3
Trung Quốc	6,9	6,5	6,2
Ấn Độ	7,3	7,5	7,5
ASEAN 5*	4,7	4,8	5,1

ASEAN 5*: Indonesia, Malaysia, Philippines, Thái Lan, Việt Nam

Nguồn: IMF tháng 4/2016

năm trước, mức tăng cao nhất trong vòng 3 năm qua nhưng vẫn còn xa so với mục tiêu (2%) và dự báo sẽ ổn định trong các tháng còn lại của năm. Trong báo cáo công bố ngày 27/5, Bộ Thương mại Mỹ cho biết, GDP quý I của nước này đạt 0,8%, so với mức dự báo 0,5% đưa ra hồi tháng trước. Tuy nhiên, tốc độ tăng GDP trong quý đầu năm 2016 vẫn là mức thấp nhất trong vòng một năm qua và thấp hơn mức dự báo 0,9% của giới chuyên gia, đồng thời cho thấy vẫn còn những rủi ro tiềm ẩn đối với nền kinh tế đầu tàu thế giới, đặc biệt trong khu vực sản xuất.

Dự báo những thách thức

Một là, xu hướng đi xuống của kinh tế toàn cầu. Báo cáo cập nhật triển vọng kinh tế thế giới năm 2016 của IMF hạ tăng trưởng kinh tế thế giới xuống mức 3,2% trong năm 2016 (giảm 0,2% so với dự báo tháng 1/2016) và 3,5% trong năm 2017 (giảm 0,1% so với dự báo tháng 1/2016). IMF nhận định kinh tế thế giới dường như đang bước vào thời kỳ “trầm lắng” mới với “tăng trưởng chậm kéo dài”. Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) cũng đã hạ dự báo tăng trưởng thương mại toàn cầu năm 2016 xuống 2,8% (trước đó dự báo tăng 3,9%) và đây có thể là năm thứ 5 liên tiếp tăng dưới 3%. WTO cho rằng các rủi ro đối với thương mại toàn cầu gồm: Suy giảm tăng trưởng của

Trung Quốc và một số nền kinh tế đang nổi; Biến động khó lường của thị trường tài chính quốc tế; biến động tỷ giá khiến các nước có tỷ lệ nợ nước ngoài cao dễ tổn thương; chủ nghĩa bảo hộ gia tăng khi nhiều nước tiếp tục tăng cường áp dụng các biện pháp hạn chế thương mại.

Hai là, nổi ám từ nền kinh tế mới nổi. Hiện nay, do giá nhiên liệu và hàng hóa thấp, nhu cầu tiêu dùng giảm, những quốc gia mới nổi từ Trung Quốc, Nga, Brazil đều ghi nhận một tốc độ tăng trưởng chậm dần đều. IMF còn tỏ ra bi quan hơn về triển vọng tăng trưởng nhiều nền kinh tế mới nổi và đang phát triển, đặc biệt là các quốc gia phụ thuộc quá nhiều vào xuất khẩu dầu.

Ba là, thế giới đối mặt với nhiều rủi ro hơn từ yếu tố địa chính trị, ảnh hưởng đến tăng trưởng kinh tế toàn cầu. Bộ phận tình báo kinh tế (EIU) của Tạp chí Nhà kinh tế (Anh) nhận định kinh tế - xã hội ở các nước phụ thuộc xuất khẩu dầu có thể bất ổn kéo dài do giá dầu thấp; các cú sốc địa - chính trị, xung đột, chủ nghĩa khủng bố, dịch bệnh, khủng hoảng di cư nếu không được kiểm soát tốt sẽ tác động mạnh đến hoạt động kinh tế toàn cầu. Đáng lưu ý, lần đầu tiên EIU đưa căng thẳng ở Biển Đông vào danh sách các rủi ro đối với kinh tế thế giới trong năm 2016, tuy rủi ro này có xác suất thấp nhưng có tác động lớn, nhất là đối với liên kết kinh tế khu vực, có thể làm gián đoạn dòng thương mại toàn cầu.

Trước những thách thức của nền kinh tế toàn cầu, IMF khuyến nghị các nước cần có chính sách hỗ trợ tăng trưởng mạnh hơn, kết hợp tối ưu tổ hợp chính sách cải cách cơ cấu, tài khóa và tiền tệ. IMF khuyến nghị các nước xuất khẩu dầu cần có kế hoạch ngân sách thích ứng với bối cảnh giá dầu thấp, đẩy mạnh tái cơ cấu kinh tế theo hướng đa dạng hơn; có chính sách tiền tệ linh hoạt để hỗ trợ tăng trưởng. Với các nước nhập khẩu dầu, cần tranh thủ nguồn tiết kiệm ngân sách từ giá dầu thấp để hỗ trợ tăng trưởng thông qua thúc đẩy cải cách cơ cấu, tăng chi an sinh xã hội, phát triển năng lượng mới và cơ sở hạ tầng.

Tài liệu tham khảo:

1. Quỹ Tiền tệ Quốc tế, Báo cáo Triển vọng Kinh tế Toàn cầu tháng 4/2016;
2. Ủy ban Giám sát tài chính quốc gia, Báo cáo tình hình kinh tế tháng 4 và 4 tháng đầu năm 2016;
3. Trung tâm Nghiên cứu BIDV, Báo cáo Kinh tế vĩ mô tháng 5/2016 và một số đề xuất kiến nghị;
4. Cổng thông tin điện tử Chính phủ, IMF tiếp tục hạ triển vọng kinh tế toàn cầu, tháng 4/2016.